

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ДИМИТРОВИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 12655/09)

РЕШЕНИЕ
(основателност)

СТРАСБУРГ

3 март 2015 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

03.06.2015 г.

Това решение е станало окончателно при условията на чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото Димитрови срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
засадаващ в състав:

Гуидо Раймонди (Guido Raimondi), *Председател*,

Пейви Хирвеле (Päivi Hirvelä),

Георге Николау (George Nicolaou),

Леди Бианку (Ledi Bianku),

Нона Цоцория (Nona Tsotsoria),

Здравка Калайджиева (Zdravka Kalaydjieva),

Фарис Вехабович (Faris Vehabović), *съдии*,

и Франсоаз Елен-Пасо (Françoise Elens-Passos) *секретар на
отделението*,

След закрито заседание, проведено на 10 февруари 2015 г.,

Постановява следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№12655/09) срещу Република България, подадена в Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от двама български граждани, г-жа Ангелина Недялкова Димитрова и г-н Константин Константинов Димитров ("жалбоподателите"), на 23 януари 2009 г.

2. Жалбоподателите са представлявани от г-н Й. Грозев и г-жа Н. Добрева, адвокати, практикуващи в гр.София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от правителствения агент г-жа М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят, че тяхно имущество е било несправедливо отнето в полза на държавата.

4. На 2 септември 2013 г. Правителството е уведомено за жалбата.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателите са родени съответно през 1973 г. и 2004 г. и живеят в гр.София.

6. Жалбоподателите са вдовицата и сина на г-н Константин Димитров Димитров, който е починал през месец декември 2003 г.

А. Първо производство по ЗСГ

7. През 2001 г., след публикации в медиите, свързани с доходите на първата жалбоподателка и нейния съпруг, Софийска окръжна прокуратура образува дело срещу тях по реда на глава трета от Закона за собствеността на гражданите ("ЗСГ", вижте параграфи 23-28 по-долу). С решение от 23 август 2002 г., прокурор от тази служба прекратява производството.

8. Прокурорът установява на първо място, че за периода 1990-1992 г., разходите на г-н Димитров са превишавали доходите му, но че през 2002 г. той е платил разликата към държавния бюджет. Съответно, не е имало основание да се продължи производството за този период (чл. 45 от ЗСГ, вижте параграф 27 по-долу).

9. На следващо място, прокурорът описва доходите и разходите на първата жалбоподателка и г-н Димитров за периода 1993-1997 г., но не успява да направи изрични констатация за това дали тя счита доходите си за законни по смисъла на ЗСГ.

10. На последно място, анализирайки доходите и разходите на двойката за периода 1997-2001 г., прокурорът заключава, че те са еквивалентни и че няма основание за започване на процедура по отнемане по ЗСГ.

Б. Второ производство по ЗСГ

11. На неуточнена дата, Софийска окръжна прокуратура открива ново производство по глава трета от ЗСГ. На 18 ноември 2004 г. тя завежда дело в Софийски окръжен съд срещу двамата жалбоподатели, търсейки отнемането на два апартамента, един във гр.Варна и един в гр.София, гараж, офис и част от парцел в София, вила в зимния курорт Боровец и автомобил Toyota Land Cruiser, всички придобити от първата жалбоподателка и г-н Димитров с доходите, получени в периода между 1990 г. и 1999 г., за които се твърди, че са "незаконни" по смисъла на чл. 34 от ЗСГ (вижте параграф 25 по-долу).

12. Софийски окръжен съд постановява решение на 28 ноември 2006 г. Той анализира подробно доходите, получени от първата жалбоподателка и нейния съпруг, и разходите им по време на разглеждания период. Поради трудностите при оценката поради високата инфлация от онова време, съдът се позовава на експертни заключения, изчисляващи всички суми в щатски долари (USD).

13. Окръжният съд приема по-конкретно, позовавайки се на договори за наем, данъчната декларация, подадена от първата жалбоподателка през 1998 г. и свидетелски показания от участващите, че през 1997 г. първата жалбоподателка и нейният съпруг са получили значителни приходи от земеделие.

14. Въз основа на изчисленията си, Окръжният съд заключава, че разходите на двойката за разглеждания период са превишили доказаните им доходи с около 40 000 щатски долара, които по силата на чл. 34 от ЗСГ представляват "незаконни" доходи. Съответно, допускайки частично заведено пред него дело, Софийски окръжен съд нарежда отнемането на имущество на тази стойност, а именно апартамента във Варна, частта от парцела в София и приблизително една четвърт от апартамента в София.

15. Двете страни обжалват.

16. На 17 март 2008 г. второинстанционният Софийски апелативен съд постановява решение. Той установява, че жалбоподателите не са доказали всички доходи, считани за доказани от Окръжния съд, поспециално по отношение на земеделския бизнес на семейството. Според Апелативния съд, не е допустимо да се докаже такъв доход на базата на представените пред предходната инстанция доказателства, без никакви допълнителни документи, които показват например разходи и получени доходи. Той също така смята за недоказани двата парични подаръка, за един от които се твърди, че направен от родителите на първата жалбоподателка, а за другия се твърди, че е получен по повод на сватбата ѝ с г-н Димитров през 1997 г.

17. Апелативният съд изчислява, че разходите на първата жалбоподателка и нейния съпруг за периода 1990-1999 г. са превишили доходите им с около 286 000 щатски долара. Той смята още, че имотите, за които органите на прокуратурата искат отнемане, са били придобити с тези "незаконни" доходи, и съответно нарежда отнемане на апартаментите в София и Варна и на офиса, гаража и частта от парцел в София. Що се отнася до останалите имоти, които са предмет на спора, а именно вилата в Боровец и кола, имайки предвид, че те междувременно са били прехвърлени на трети лица, Апелативният съд разпорежда на жалбоподателите да заплатят тяхната парична стойност в полза на държавата.

18. Жалбоподателите подават жалба по правни въпроси. В окончателно решение от 28 юли 2008 г. Върховният касационен съд отказва да приеме жалбата за разглеждане.

19. Въз основа на решението от 17 март 2008 г., на 28 януари 2010 г. областният управител на Варна издава решение, обявяващо апартамента във Варна за държавна собственост. Подобни решения относно имотите в София са издадени от областния управител на София на 27 юли и 4 август 2011 г. В резултат на тези решения, жалбоподателите предават владение на държавата.

20. На 20 юли 2010 г. жалбоподателите плащат 178 815 български лева (лв.) на държавния бюджет, представляващи стойността на оставащите отнети имоти, а именно вилата в Боровец и колата, както и съдебните такси и други разходи, дължими от тях. Във вътрешното

производство са осъдени да заплатят 14 019,34 лв. общо в такси и други разходи.

В. Друго развитие

21. През 2003 г. и 2004 г. съответните данъчни власти извършват проучване на доходите, получени от първата жалбоподателка и нейния съпруг между 1997 и 2002 г. Техните решения, изчислявайки дължимия данък върху доходите, са постановени на 23 юни и на 26 ноември 2004 г.

22. По отношение на първата жалбоподателка, съответното решение е частично отменено на 20 юни 2007 г. от Върховния административен съд.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

23. Законът за собствеността на гражданите е приет през 1973 г. Докато повечето от неговите разпоредби са отменени в началото на 90-те години на 20 в., глава трета, озаглавена "Отнемане в полза на държавата на нетрудови доходи, получени от граждани", остава в сила до 2005 г.

24. Разпоредбите на глава трета не са приложими за облаги, извлечени от престъпления, като чл. 31(2) и 42(4) от ЗСГ предвиждат, че тези активи трябва да се третират по реда на Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс. Чл. 31(2) гласи също така, че всеки доход, недеklarиран за целите на данъчното облагане се облага по реда на данъчните закони.

25. По чл. 34 от ЗСГ, до доказване на противното, се предполага, че "незаконен" или "нетрудов" доход е получен, когато 1) стойността на имуществото на лице явно превишава доходите, законно получени от него и членовете на домакинството му, или 2) разходите на лице и неговото домакинство явно превишава неговите законни доходи. Всеки "незаконен" или "нетрудов" доход по смисъла по-горе или имущество, придобито чрез него, се отнема. Вземанията на държавата в това отношение не може да се погасяват по давност (чл. 36(2)).

26. "Незаконният" или "нетрудов" доход по смисъла на ЗСГ по принцип се установява чрез специална териториална комисия, която трябва да представи заключенията си на подходящата прокуратура. Когато е удовлетворен, че са изпълнени съответните условия, компетентният прокурор след това трябва да предяви иск за отнемане (чл. 38, 41 и 42(1) от ЗСГ). Когато прокурор е наясно, че лице е получило "незаконен" или "нетрудов" доход, той може директно да предяви иск за отнемане без предложение в този смисъл от комисия (чл. 42(3)).

27. Каквито и да било предварителни проверки по ЗСГ трябва да бъдат прекъснати, когато лицето доброволно декларира пред властите какъвто и да било "незаконен" или "нетрудов" доход и да плати него или стойността на имотите, придобити чрез него, към държавния бюджет (чл. 45).

28. От 1989 г. съдилищата са разгледали много малко искове по глава трета от ЗСГ (вижте например *Решение №103 от 20.01.2010 на САС по гр.д. №352/2006 г., ГК, 2-ри състав*, и *Решение №20 от 14.08.2012 г. на ВКС по гр. д. №988/2010 г. IV г. о., ГК*, и двете по отношение на едно и също дело).

29. Чл. 97(4) от Гражданския процесуален кодекс, в сила до 2007 г., гласи, че иск за установяване на "престъпно обстоятелство" може да бъде предявен в рамките на гражданско производство в случаите, когато лицето не може да бъде преследвано или наказателното производство е било прекратено или задържано поради причини като амнистия, давност или смърт на заподозрения извършител, или когато извършителят не е бил открит. Подобна разпоредба се съдържа в чл. 124(5) от Гражданския процесуален кодекс, който е в сила в момента.

ЗАКОНЪТ

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ №1

30. Жалбоподателите се оплакват съгласно чл. 6 § 1 и 13 от Конвенцията и чл. 1 от Протокол №1, че тяхното имущество е било отнето несправедливо. Съдът е на мнение, че за оплакванията е най-подходящо разглеждане по чл. 1 от Протокол №1 самостоятелно, който гласи следното:

"Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накарняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби."

А. Аргументи на страните

1. Правителството

31. Правителството оспорва жалбата. Без да разглежда въпроса повече, то е на мнение, че жалбоподателите са злоупотребили с правото си на индивидуална жалба.

32. Правителството твърди, че отнемането на незаконно придобито имущество е "обичайна политика" на европейските страни, което не противоречи на Конвенцията. То се позовава на решенията на Съда по делата на *Welch v. the United Kingdom* (9 февруари 1995 г., Серия А, № 307А), и *Phillips v. the United Kingdom* (№41087/98, ЕСПЧ 2001 VII).

33. Правителството посочва, че разглеждания случай не се отнася до определянето на наказателни обвинения срещу жалбоподателите, както и че в хода на производството срещу тях, властите не са се стремили да установят каквото и да било престъпно поведение.

34. Правителството е на мнение, че отнемането на имущество на жалбоподателите е насочено към защита на справедливостта и равенството и гарантиране на справедливи условия за стопанска инициатива. То счита, че то е замислено като реакция на "проява на необясним материален просперитет" от страна на лица, които "в съответствие с господстващо становище" са извършили "тежки нарушения, включително и от криминален характер, на икономическия ред, установен от Конституцията и законите". Освен това Правителството счита, че ЗСГ е насочен към борба с "извличането на печалба от дейности, които по принцип са забранени, като например укриване на данъци, неплащане на задължителни осигуровки, контрабанда, корупция, трафик на хора и наркотици, изнудване, мащабни кражби и други". То е приложимо в случаите, когато отнемане след осъдителна присъда би било "неефективно".

35. Накрая Правителството твърди, че мерките срещу жалбоподателите са били пропорционални, и посочи, че имуществото им е било отнето след състезателно съдебно производство, в което на жалбоподателите е дадена възможност да докажат законния произход на имуществото си.

2. Жалбоподателите

36. Жалбоподателите не са съгласни. Те твърдят, че ЗСГ не осигурява достатъчна защита от произвол. Това е така първо защото той не уточнява предпоставките за откриване на производство по неговата глава трета и не предвижда никакви срокове, което означава, че властите "биха могли да открият, спрат, закрийт и открият отново производство по желание по всяко време". Освен това, ЗСГ поставя тежестта на доказване на законността на доходите върху тези, чието

имущество властите се опитват да конфискуват, и не показва никакви надеждни методи за изчисляване на приходите и разходите през продължителен период от време: период, белязан в този случай от радикален икономически преход и галопираща инфлация. На последно място жалбоподателите изтъкват, че ЗСГ предвижда прекалено "драстични" мерки, когато се установят "незаконни" доходи, като например отнемане на цялото имущество, придобито с този доход.

37. Жалбоподателите твърдят в допълнение, че мерките, предвидени в глава трета от ЗСГ, не служат на легитимна цел. Те не са насочени към противодействие на укриването на данъци, тъй като тази област е покрита от съществуващото специализирано данъчно законодателство. Тяхната цел не е конфискация на облаги от престъпна дейност, забелязвайки, че в рамките на производство по глава трета, прокуратурата не е задължена да установи, че имуществото, което да бъде отнето, е свързано с каквото и да било престъпно поведение. Нито пък властите се опитват да установят каквото и да било престъпно поведение в конкретния случай. В това отношение жалбоподателите представят документи, издадени от властите, удостоверяващи, че г-н Димитров не е бил обвинен, даден под съд или осъден за престъпление.

38. Жалбоподателите твърдят, че в допълнение към наличието на недостатъци по принцип, ЗСГ е бил приложен към техния случай по несправедлив и произволен начин. Въпреки заключението от 2002 г., че няма основание за откриване на производство по този закон срещу първата жалбоподателка и нейния съпруг, през 2004 г. органите на прокуратурата на практика откриват ново производство. То се отнася за същия период от време, датиращ още от 1990 г. В допълнение, съдилищата неоправдано са отказали да приемат като "законни" значителни суми от доходите, получени от първата жалбоподателка и нейния съпруг, и са решили делото несправедливо.

Б. Преценка на Съда

1. Допустимост

39. Съдът отбелязва, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията. Той отбелязва още, че то не е недопустимо на други основания. По-конкретно, Съдът не вижда причина да приеме неуточнените твърдения на Правителството, че жалбоподателите са злоупотребили с правото си на индивидуална жалба.

40. Съответно жалбата трябва да бъде обявена за допустима.

2. Основателност

41. Съдът отбелязва в самото начало, че настоящото дело се различава от недопустимото дело на *Недялков и други срещу България* ((решение за допустимост), №663/11, 10 септември 2013 г.), което се отнася до прилагането на различно законодателство, прието през 2005 г. Освен това, в този случай жалбоподателите не се оплакват от отнемането, а от замразяването на предполагаемите облаги от престъпна дейност с оглед на евентуалното им отнемане.

42. Чл. 1 от Протокол №1 гарантира правото на собственост (вижте *Marckx v. Belgium*, 13 юни 1979 г., § 63, Серия А, №31). Той се състои от три отделни правила: първото правило, посочено в първото изречение на първия параграф, е от общ характер и провъзгласява принципа на мирно ползване на притежанията; второто правило, съдържащо се във второто изречение от първия параграф, се отнася до лишаването от притежания и го подчинява на определени условия; третото правило, посочено във втория параграф, признава, че Високодоговарящите държави имат право, наред с други неща, да контролират ползването на притежанията в съответствие с общия интерес (вижте наред с други *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, 23 септември 1982 г., § 61, Серия А, №52). Въпреки това, трите правила не са обособени в смисъла на несвързани: второто и третото правило засягат конкретни случаи на намеса в правото на мирно ползване на притежанията и следователно трябва да се тълкуват в светлината на общия принцип, формулиран в първото правило (вижте *Lithgow and Others v. the United Kingdom*, 8 юли 1986 г., § 106, Серия А, №102).

43. Не е спор между страните по настоящото дело, че отнемането на имущество на жалбоподателите представлява намеса в правото им на мирно ползване на притежанията им, защитено в чл. 1 от Протокол №1. Както и в други дела за отнемане (вижте например *Phillips*, цитирано по-горе, § 51; *Saccoccia v. Austria*, №69917/01, § 86, 18 декември 2008 г.; *Bongiorno and Others v. Italy*, №4514/07, § 42, 5 януари 2010 г.; и *Paulet v. the United Kingdom*, №6219/08, § 64, 13 май 2014 г.), Съдът е на мнение, че тази намеса попада в обхвата на параграф втори на чл. 1 от Протокол №1, който наред с другото позволява на Високодоговарящите държави да контролират използването на имуществото за осигуряване на плащането на санкции. И все пак тази разпоредба трябва да се тълкува в светлината на общия принцип, установен в първото изречение на първия параграф (вижте наред с много примери, *Allan Jacobsson v. Sweden* (№1), решение от 25 октомври 1989 г., Серия А, №163, § 55).

44. Първото и най-важно изискване на чл. 1 от Протокол №1 е, че всяка намеса на държавните власти в мирното ползване на притежанията следва да бъде законосъобразно. Това означава на първо място спазването на съответните разпоредби от националното

законодателство (вижте наред с други *Zlinsat, spol. s r.o., срещу България*, №57785/00, §§ 97-98, 15 юни 2006 г.). В конкретния случай отнемането на имуществото на жалбоподателите е предвидено по ЗСГ. Жалбоподателите са твърдели, че изискванията на закона не са изпълнени.

45. Въпреки това изискването за законосъобразност означава също съвместимост с принципите на правовата държава. По този начин той предполага, че правилата на националното законодателство трябва да бъдат достатъчно точни и предвидими (вижте *Hentrich v. France*, 22 септември 1994 г., § 42, Серия А, №296А, и *Beyeler v. Italy* [GC], № 33202/96, § 109, ЕСПЧ 2000I) и че законът трябва да предвижда мярка за правна защита срещу произвол (вижте *Zlinsat, spol. s r.o.*, цитирано по-горе, § 98).

46. В това отношение Съдът отбелязва, че в разглеждания случай ЗСГ гласи, че претенциите на държавата по смисъла на неговата глава трета не може да се погасяват по давност (вижте параграф 25 по-горе), което означава, че от лицата, които се разследват по него, може да се изисква да предоставят доказателства на доходите, които са получили, и техните разходи за много години по-рано и без никакво разумно ограничаване във времето. В допълнение, както е видно от случая на жалбоподателите, решенията на органите на прокуратурата да прекратят производството по глава трета след установяване, че продължаването им е неоправдано, няма правно обвързваща сила. В конкретния случай, въпреки че през 2002 г. достигат до заключението, че няма правно основание за предявяване на иск за отнемане срещу първата жалбоподателка и нейният съпруг, през 2004 г. органите на прокуратурата откриват ново производство по глава трета по отношение на същите хора и същия период от време (вижте параграфи 7-11 по-горе). Видно е, че, както е посочено от жалбоподателите (вижте параграф 36 по-горе), органите на прокуратурата са свободни "да открият, спрат, закрийт и открият отново производство по желание на всяко време". Всичко това, заедно с факта, че до процедурата по глава трета от ЗСГ се прибегва много рядко след 1989 г. (вижте параграф 28 по-горе), означава, че ЗСГ не отговаря на изискването за предвидимост, посочен в предходния параграф, което означава, че човек трябва да може –ако е необходимо, с подходяща консултация – разумно да предвиди последиците, които даден иск може да предизвика (вижте с необходимите промени *Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France*[GC], №21279/02 и 36448/02, § 41, ЕСПЧ 2007-IV).

47. В допълнение, ЗСГ мълчи за това кое би могло да представлява приемливо средство за установяване, че който и да било доход е "законен" по смисъла си във всеки един момент на разглеждания период. В случая това е довело до това съдилищата да достигнат до

противоречиви заключения за това дали представените им доказателствата са относими и достатъчни, за да докажат като "законна" част от доходите, твърдени от жалбоподателите (вижте параграфи 13 и 16 по-горе). В крайна сметка Апелативния съд намира въпросните доходи за недоказани и по този начин "незаконни", въпреки че не е било заявено, че първата жалбоподателка и нейният съпруг са нарушила каквато и да било законова разпоредба. Към това се добавя фактът, че тежестта на доказване в рамките на производство по ЗСГ е поставена върху ответниците (вижте параграф 25 по-горе); по този начин жалбоподателите е трябвало да покажат, че първата жалбоподателка и г-н Димитров са получили "законен" доход, без да има яснота за това какво представлява "законен" по смисъла на ЗСГ. Това ясно поставя върху жалбоподателите прекомерна тежест.

48. Освен това, в настоящия случай жалбоподателите са били задължени да предоставят доказателства за доходите и разходите на първата жалбоподателка и г-н Димитров по време на период от сериозни икономически промени и галопираща инфлация, което, както е признато от експертите, назначени от съда по делото (вижте параграф 12 по-горе), прави всяка оценка на действителните получени и изразходвани суми много трудно. Въпреки че страните в производството, за да се избегне тази трудност, очевидно се съгласяват всички суми да бъдат изчислени в американски долари, това неминуемо води до известна несигурност и неточност.

49. Посочените по-горе обстоятелства биха могли да се разглеждат като допълнителен показател, че жалбоподателите не са адекватно защитени от произволни действия от страна на властите.

50. Горните съображения биха могли по принцип да са достатъчни, за да доведат Съда до заключението, че намесата в мирното ползване на притежанията на жалбоподателите, която се е случила, не е била "законна", както се изисква от чл. 1 от Протокол №1, и по този начин е в нарушение на тази разпоредба. Независимо от това, Съдът също така желае да направи забележките, които следват.

51. Всяка намеса върху упражняването на правата, защитени от чл. 1 от Протокол №1, трябва също да преследва легитимна цел, тъй като принципът на "справедлив баланс", присъщ на тази разпоредба, предполага наличието на общ интерес на общността (вижте *Ališić and Others v. Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia and the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], №60642/08, § 105, ЕСПЧ 2014 г.). Въпреки това, дори с оглед на широка свобода на преценка, която се ползва от държавите при прилагането на социални и икономически политики и по този начин при определянето на общ интерес, както е призната от Съда в редица случаи (вижте например *Draon v. France* [GC], №1513/03, § 76, 6 октомври 2005 г.; *J.A. Pye (Oxford) Ltd and J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. the United Kingdom* [GC],

№44302/02, § 71, ЕСПЧ 2007-III; *Berger-Krall and Others v. Slovenia*, № 14717/04, § 192, 12 юни 2014 г.; и *Ališić and Others*, цитирани по-горе, § 106), Съдът не успява да открие легитимна цел, преследвана от законодателството, приложимо в конкретния случай.

52. Правителството твърди, че разпоредбите на глава трета от ЗСГ целят да защитят справедливостта и равенството и да гарантират справедливи условия за стопанска дейност (вижте параграф 34 по-горе). Въпреки това Съдът отбелязва, че тези цели са твърде общи и неясни. Освен това той е на мнение, че дори ако в момента на приемането ѝ през 1973 г., разглежданата правна уредба би могла да преследва цели като например социален егалитаризъм, те могат трудно да бъдат оправдани след 1989 г. при една политическа система, целяща да защитава правата на човека и да насърчава икономическото предприемачество.

53. Правителството изглежда след това твърди, че глава трета от ЗСГ е предназначена да позволи на отнемането на имущество, придобито от престъпна дейност, тъй като то изтъкна, че тя е била насочена към борба с "извличане на печалба от дейности, които по принцип са забранени", като някои престъпления (вижте параграф 34 по-горе). Съдът обаче не може да приеме този аргумент. Той отбелязва първо, че чл. 31(2) и 42(4) от ЗСГ гласят изрично, че процедурите, предвидени в глава трета, са неприложими към облагите от престъпления, тъй като те трябва да бъдат третираны по Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс (вижте параграф 24 по-горе). Освен това е важно, че в нито един момент по време на вътрешното производство срещу жалбоподателите властите не се опитват да установят, че имотите, чието отнемане е търсено, са придобити чрез доходи от престъпна дейност. Този момент също е посочен от Правителството (вижте параграф 33 по-горе).

54. Правителството също така изглежда твърди, че процедурата по глава трета от ЗСГ е насочена към борба с укриването на данъци (вижте параграф 34 по-горе). За пореден път Съдът отбелязва, че това е било изрично изключено от ЗСГ, в който се посочва, отново в чл. 31(2), че въпросът трябва да бъде третиран в съответствие с приложимото данъчно законодателство (вижте параграф 24 по-горе). Трябва да се отбележи също така, че това данъчно законодателство е приложено върху първата жалбоподателка и нейния съпруг, тъй като данъчните власти извършват проучвания на доходите им и в две решения от 23 юни и от 26 ноември, 2004 г. установяват размера на дължимия от тях данък (вижте параграф 21 по-горе). Съответно, доколкото може да се твърди, че първата жалбоподателка и нейният съпруг са избегнали плащането на данъци, проблемът е решен в съответствие с приложимото данъчно законодателство, а

производството срещу жалбоподателите по ЗСГ няма нищо общо с този въпрос.

55. Правителството не посочва друга легитимна цел в обществен интерес, вероятно обслужвана от глава трета на ЗСГ, и Съдът не успява да открие каквато и да била такава цел.

56. Горното е достатъчно, за да се заключи, в случая изискванията на чл. 1 от Протокол №1 не са изпълнени и че съответно е налице нарушение на тази разпоредба.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

57. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

"Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна."

A. Имуществени вреди

58. По тази позиция жалбоподателите претендират за стойността на техните конфискувани имоти. Те представят докладите на експерти, назначени в националните съдебни производства, оценяващи към 2005 г. стойността на апартамент в Варна на 71 800 лв., което е равно на приблизително 36 630 евро, а стойността на имотите в София на 601 400 лв., което е равно на 306 840 евро. Съответно жалбоподателите претендират за тези суми. Що се отнася до останалите имоти, а именно вилата в Боровец и колата, жалбоподателите претендират за сумата, която е трябвало да заплатят на държавния бюджет за паричната им стойност, а именно 178 815 лева, което е равно на 91 230 евро, което също включва сумите, дължими за съдебни такси и разноски (вижте параграф 20 по-горе).

59. Правителството счита претенциите за неоправдани и призова Съда да ги отхвърли изцяло.

60. Съдът е на мнение, че въпросът за прилагането на чл. 41 в частта, която се отнася за имуществени вреди, не е готов за вземане на решение (Правило 75 § 1 от Правилника на Съда). Съответно, Съдът запазва този въпрос и последващата процедура и приканва Правителството и жалбоподателите да представят в срок от четири месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с чл. 44, § 2 от Конвенцията, писмените си становища по въпроса и по-конкретно да уведомят Съда за всяко споразумение, което постигнат.

Б. Неимуществени вреди

61. Жалбоподателите претендират за 8 000 евро съвместно по тази позиция. Те твърдят, че са претърпели болки, страдания и тревоги в резултат на нарушаване на правата им.

62. Правителството смята, че претенцията е преувеличена.

63. Съдът е на мнение, че жалбоподателите трябва да са претърпели неимуществени вреди в резултат на отнемане на тяхното имущество, което е нарушило правото им на мирно ползване на притежанията им. Съдейки въз основа на справедливостта, Съдът счита за разумно да присъди на двамата съвместно 3 000 евро по тази позиция. Към това следва да се добавят всички данъци, които могат да бъдат дължими.

В. Разходи и разноски

64. На последно място, жалбоподателите претендират за 7 800 евро за седемдесет и осем часа работа, извършена от техните представители пред Съда г-н Грозев и г-жа Добрева, при часова ставка от 100 евро. В подкрепа на това твърдение те представят договор за правно представителство и справка за изработените часове. Жалбоподателите искат всяка сума, присъдена по тази позиция, да се прехвърли директно по банковата сметка на г-н Грозев.

65. Както е отбелязано в параграф 58 по-горе, жалбоподателите претендират също и за таксите и разходите, които са били осъдени да заплатят във вътрешното производство. Те възлизат на 14 019,34 лв, което е равно на 7 150 евро (вижте параграф 20 по-горе).

66. Правителството оспорва сумата, поискана за процесуално представителство, и по-конкретно броя часове, прекарани от адвокатите на жалбоподателката по делото.

67. Според съдебната практика на Съда, жалбоподателят има право на възстановяване на разходи и разноски само доколкото е доказано, че те са били действително и необходимо направени и са в разумен размер.

68. В настоящото дело Съдът е на мнение, че разноските за процесуално представителство пред Съда са необходими и действително направени. Въпреки това той счита иска за преувеличен и намира за разумно да присъди на жалбоподателите 5 000 евро по тази позиция. По искане на жалбоподателите, тази сума трябва да се прехвърли директно по банковата сметка на г-н Грозев.

69. Съдът счита, че разходите на жалбоподателите във вътрешното производство (вижте параграф 65 по-горе) също са необходими и действително направени, тъй като в това производство жалбоподателите са се опитвали да предотвратят нарушаването на правата им, установено по делото. Съответно Съдът присъжда на

жалбоподателите платената от тях сума, а именно 7 150 евро, в пълен размер.

70. Към горните суми следва да бъдат добавени всички данъци, които могат да бъдат наложени на жалбоподателите.

В. Лихва за забава

71. Съдът счита за уместно лихвата за забава да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол №1;
3. *Приема*, че въпросът за приложението на чл. 41, доколкото засяга претенцията за имуществени вреди, не е готов за решаване; съответно
 - (а) *запазва* посочения въпрос;
 - (б) *приканва* Правителството и жалбоподателите да представят в срок от четири месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с чл. 44, § 2 от Конвенцията, писмените си становища по въпроса и да уведомят Съда за всяко споразумение, което постигнат;
 - (в) *запазва* по-нататъшната процедура и *упълномощава* председателя на камарата с правомощия да определя същата, ако е необходимо;
4. *Приема*
 - (а) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателите в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които се изчисляват в български лева по курса към датата на плащането:
 - (i) 3 000 евро (три хиляди евро), плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят, по отношение на неимуществени вреди;
 - (ii) 12 150 евро (дванадесет хиляди сто и петдесет евро), плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят на жалбоподателите, по отношение на разходи и разноси, 5 000

евро (пет хиляди евро) от които да се прехвърлят директно по банковата сметка на г-н Грозев;

(б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка по време на периода на забава, към която се добавят три процентни пункта;

5. *Отхвърля* останалата част от претенциите на жалбоподателите за неимуществени вреди и разходи и разноси.

Изготвено на английски език и оповестено писмено на 3 март 2015 г., в съответствие с Правило 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Франсоаз Елен-Пасо
Секретар на отделението

Гуидо Раймонди
Председател